

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 55/05-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. marca 2005 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. Evy Kliskej, bytom B., zastúpenej advokátkou JUDr. V. D., B., vo veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 119/97 v spojení s postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 258/03 (predtým pod sp. zn. 17 Co 53/01) a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. Evy Kliskej o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I .

1.1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. apríla 2004 doručená sťažnosť Ing. Evy Kliskej, bytom B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na prerokovanie veci

bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 136/99 v spojení s postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 31/04 a postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 119/97 v spojení s postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 258/03 (predtým pod sp. zn. 17 Co 53/01).

1.2. Uznesením sp. zn. IV. ÚS 312/04 z 13. októbra 2004 ústavný súd sťažnosť sťažovateľky po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v časti, v ktorej namietala porušenie jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 136/99 v spojení s postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 31/04, odmietol ako zjavne neopodstatnenú a zároveň odmietol sťažnosť sťažovateľky aj v časti, v ktorej namietala porušenie jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 119/97 v spojení s postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 258/03 (predtým pod sp. zn. 17 Co 53/01).

1.3. Sťažnosť v časti, v ktorej sťažovateľka namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 119/97 v spojení s postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 258/03, ústavný súd vylúčil na samostatné konanie [§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 112 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)]. Vzhľadom na citované uznesenie ústavného súdu z 13. októbra 2004 je predmetom predbežného prerokovania sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť iba v časti, v ktorej bola označeným uznesením ústavného súdu vylúčená na samostatné konanie.

1.4. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní jej sťažnosti nálezom vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 119/97 a krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 258/03 (predtým pod sp. zn. 17 Co 53/01) porušili jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Súčasne žiadala prikázať krajskému súdu konať v označenom konaní bez zbytočných prietáhov. Domáhala sa aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 500 000 Sk a tiež úhrady trov konania.

II.

2.1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a zisťuje, či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Jedným z dôvodov odmietnutia sťažnosti je jej zjavná neopodstatnenosť.

2.2. Vo vzťahu k napadnutému konaniu vedenému na okresnom súde pod sp. zn. 15 C 119/97 sťažovateľka argumentovala tým, že 14. apríla 1997 podala okresnému súdu „... žalobu proti Sociálnej poisťovni o určenie neplatnosti jej prihlášky do poistenia od 1. 1. 1993 čo do mena a vymeriavacieho základu a o splnenie povinnosti rozhodnúť o prerušení konania s ňou. Vec spočívala na súde 2 roky, kým bol urobený 1. úkon (...). Tento prietah treba považovať za úplne nedôvodný. V merite veci rozhodol súd v rozpore s urobeným dôkazmi tak, že návrh o neplatnosť právneho úkonu zamietol pod č. k. 15 C 119/97 a o splnenie povinnosti bez akéhokoľvek opodstatnenia vylúčil na samostatné konanie pod sp. zn. 15 C 136/99. OS Ba I dovolanie vo veci 15 C 119/97, podané 22. 2. 2002, odstúpil NS SR až 16. 6. 2003, teda 1 a pol roka po jeho podaní (...)“.

Sťažovateľka považuje takýto priebeh konania pred okresným súdom za konanie so zbytočnými priet'ahmi.

2.3. V rámci prípravy na predbežné prerokovanie sťažnosti si ústavný súd vyžiadal spis okresného súdu sp. zn. 15 C 119/97, z ktorého vyplýva, že okresný súd rozhodol v právnej veci sťažovateľky o neplatnosť právneho úkonu rozsudkom z 26. septembra 2000, ktorým jej návrh zamietol. Proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka 2. novembra 2000 odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 17 Co 53/01 z 15. novembra 2001 tak, že rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie vo veci zastavil. Sťažovateľka napadla 22. februára 2002 označené uznesenie krajského súdu dovolaním. Okresný súd predložil spis po vyžiadaní stanoviska odporcu k dovolaniu sťažovateľky 13. júna 2003 Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý rozsudkom sp. zn. 4 Cdo 69/03 z 30. júla 2003 dovolaním napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Nadväzne na uvedené krajský súd rozsudkom sp. zn. 8 Co 258/03 z 12. októbra 2004 rozsudok okresného súdu z 26. septembra 2000 v celom rozsahu ako vecne správny potvrdil.

2.4. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci (v tomto prípade okresného súdu v občianskoprávnom konaní) nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval označené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú.

Vyhlásením rozsudku vo veci samej (26. septembra 2000) a jeho doručením (a úkonmi, ktoré musel okresný súd vykonať v spojitosti s podaním odvolania proti nemu sťažovateľkou podľa § 209 a § 210 OSP v znení platnom v relevantnom čase) okresný súd vykonal všetky zákonom predpokladané a dovolené úkony na odstránenie právnej neistoty sťažovateľky. Ďalšie úkony alebo postupy už okresný súd nemohol vykonávať, a preto bolo

treba vec posudzovať so zreteľom na čl. 2 ods. 2 ústavy ako vec, v ktorej ústavná úloha okresného súdu pri odstraňovaní právnej neistoty skončila rozhodnutím vo veci samej pred podaním sťažnosti ústavnému súdu za predpokladu, že toto rozhodnutie je aj konečným rozhodnutím vo veci samej aj napriek podanému odvolaniu a vykonaniu riadneho opravného konania (IV. ÚS 188/03, II. ÚS 1/05).

Rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 8 Co 258/03 z 12. októbra 2004, ktorým bol ako vecne správny (aj keď po začatí konania pred ústavným súdom) v celom rozsahu potvrdený rozsudok okresného súdu z 26. septembra 2000, došlo k právoplatnému skončeniu vo veci bez toho, aby sa vec akýmkoľvek zákonom dovoleným spôsobom dostala späť na okresný súd.

Z uvedeného vyplýva, že okresný súd v čase podania sťažnosti (30. apríla 2004) už nemohol žiadnym ústavne relevantným spôsobom ovplyvniť priebeh konania vo veci samej, prípadne prietahy v ňom.

Tento stav veci viedol ústavný súd k záveru, že sťažnosť, v ktorej sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, je vo vzťahu k okresnému súdu zjavne neopodstatnená, a preto ju odmietol už po jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2.5. Okresný súd mal spôsobiť zbytočné prietahy v konaní, a tým porušiť základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy aj v súvislosti s vykonávaním úkonov súdu prvého stupňa po podaní dovolania (§ 242 ods. 4 OSP), keď, ako uvádza, „... *dovolanie vo veci 15 C 119/97 podané 22. 2. 2002 odstúpil NS SR až 16. 6. 2003, teda 1 a pol roka po jeho podaní...*“.

Podľa ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť“.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu jednou zo zákonných podmienok pre prijatie sťažnosti podľa čl. 127 ústavy na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, pričom zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 75/04). Inými slovami to znamená, že ak pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd zistí, že už uplynula lehota ustanovená v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, nemôže sa už z tohto dôvodu na základe sťažnosti podanej podľa čl. 127 ústavy zaoberať opodstatnenosťou námietok o porušení základného práva zaručeného v ústave alebo v príslušnej medzinárodnej zmluve o ľudských právach a základných slobodách (mutatis mutandis I. ÚS 110/03).

Ústavný súd už judikoval, že v kontexte citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je v zásade „iným zásahom“ pre počítanie lehoty pre včasnosť podania sťažnosti (I. ÚS 161/02, I. ÚS 232/04).

Na základe uvedeného sa lehota dvoch mesiacov na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ústavy, ktorou sa namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o porušení tohto základného práva dozvedieť. Začiatok zákonnej lehoty je preto v prípade tohto práva vymedzený subjektívne podľa možnosti sťažovateľa dozvedieť sa o jeho porušení. Posúdenie tejto „možnosti“ je vždy individuálne vzhľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu. Ústavný súd pritom prihliada tak na účel tohto základného práva, ako aj na účel predmetnej zákonnej lehoty.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, z ktorej vyplýva, že v zmysle ustanovenia § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný sťažnosťou (§ 49 a nasl. zákona o ústavnom súde), a je preto viazaný aj tvrdením sťažovateľa o tom, kedy skončila podľa jeho poznatkov nečinnosť všeobecných súdov v konaní, v ktorom malo dôjsť k porušeniu základného práva na prerokovanie veci

bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (mutatis mutandis I. ÚS 77/02, IV. ÚS 74/04).

Sťažovateľka uviedla, že okresný súd predložil jej dovolanie podané 22. februára 2002 najvyššiemu súdu až 16. júna 2003, teda 1 a pol roka po jeho podaní. Z uvedeného vyplýva, že ak podľa tvrdenia sťažovateľky okresný súd konal pri vykonávaní úkonov súvisiacich so získavaním podkladov pre dovolacie konanie a s predložením spisu dovolaciemu súdu so zbytočnými prietáhmi, bolo tomu tak do 16. júna 2003 a po tomto dátume už k ďalším zbytočným prietáhom nedochádzalo. Uvedeného dňa prestal teda podľa tvrdenia sťažovateľky v okolnostiach prípadu iný zásah (zbytočné prietahy).

Vzhľadom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľky nemá ústavný súd dôvod pochybovať o takto vymedzenom období trvania zbytočných prietáhov v napadnutom konaní.

Sťažnosť bola ústavnému súdu doručená 16. apríla 2004, t. j. v čase, keď už uplynula lehota ustanovená pre tento typ konania pred ústavným súdom. Ústavný súd pritom nezistil z obsahu sťažnosti sťažovateľky žiadnu skutočnosť alebo dôvod na to, aby zákonnú lehotu dvoch mesiacov počítal v danej veci od neskoršieho času, než je dátum uvedený sťažovateľkou.

Z týchto dôvodov ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažovateľkinu sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

2.6. Čo sa týka tej časti sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 258/03 (predtým pod sp. zn. 17 Co 53/01), ústavný súd na základe obsahu sťažnosti a vyžiadaného spisu okresného súdu zistil, že krajský súd sa zúčastnil na rozhodovaní v právnej veci sťažovateľky v dvoch prípadoch, a to:

- keď rozhodoval o jej odvolaní proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 15 C 119/97 z 26. septembra 2000. Spis bol predložený krajskému súdu s opravným prostriedkom 2. februára 2001. Krajský súd 14. apríla 2001 nariadil termín pojednávania na 28. máj 2001. Toto pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že sa uložilo právnej zástupkyňi odporcu, aby sa v lehote 15 dní vyjadrila k návrhu prednesenému právnou zástupkyňou sťažovateľky na odvolacom pojednávaní. Dňa 10. augusta 2001 krajský súd nariadil pojednávanie vo veci na 25. november 2001. Na tomto pojednávaní krajský súd rozhodol uznesením, ktorým napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie vo veci zastavil. Spis bol spolu s označeným uznesením krajského súdu vrátený okresnému súdu 7. januára 2002;

- keď najvyšší súd zrušil rozsudkom sp. zn. 4 Cdo 69/03 z 30. júla 2003 na základe dovolania sťažovateľky uznesenie krajského súdu z 15. novembra 2001 a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Okresný súd s odvolaním sa na označený rozsudok najvyššieho súdu predložil spis sp. zn. 15 C 119/97 krajskému súdu na ďalší procesný postup a rozhodnutie. Uvedený spis bol doručený krajskému súdu 16. októbra 2003 a vec bola vedená pod sp. zn. 8 Co 258/03. Dňa 2. apríla 2004 krajský súd nariadil pojednávanie na 18. máj 2004. Právna zástupkyňa sťažovateľky ospravedlnila svoju neúčast' na tomto pojednávaní a požiadala o jeho odročenie z dôvodu kolízie s pojednávaním v trestnej veci iného klienta konanom v tom istom termíne na Okresnom súde Bratislava III. Podaním doručeným krajskému súdu 4. júna 2004 právna zástupkyňa sťažovateľky upravila odvolací petit a zároveň predložila (na výzvu krajského súdu) splnomocnenie na zastupovanie sťažovateľky v odvolacom konaní. Ďalší termín pojednávania bol krajským súdom nariadený 3. septembra 2004 na 12. október 2004, avšak právna zástupkyňa sťažovateľky opäť požiadala o jeho odročenie z dôvodu nemoci sťažovateľky. Zároveň navrhla, aby bol ďalší termín pojednávania nariadený až na začiatok roka 2005. Krajský súd 24. septembra 2004 vyzval právnou zástupkyňu sťažovateľky, aby predložila doklad o jej práceneschopnosti a o tom, že nebude schopná účasti na pojednávaní do začiatku roka 2005. Na túto výzvu odpovedala právna zástupkyňa sťažovateľky podaním zo 6. októbra 2004 s tým, že požadovaný doklad predložiť nemôže, pretože sa nevie so sťažovateľkou skontaktovať. Ďalším podaním z 8. októbra 2004 právna zástupkyňa sťažovateľky oznámila

krajskému súdu, že jej klientka sa lieči súkromne na bližšie neoznačenom mieste a doklad o práceneschopnosti nemá k dispozícii, keďže tento sa starobným dôchodcom nevydáva. Zároveň znovu požiadala o odročenie pojednávania. Krajský súd napriek tomu rozhodol, že bude pojednávať v neprítomnosti sťažovateľky a na pojednávaní uskutočnenom 12. októbra 2004 rozhodol rozsudkom, ktorým potvrdil rozhodnutie okresného súdu z 20. septembra 2000 ako vecne správne. Spis bol vrátený okresnému súdu 27. januára 2005.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základných práv na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 195/03).

Krajský súd v napadnutom konaní nebol nečinný neprimerane k okolnostiam danej veci. Navyše, pokiaľ ide o konanie vedené pod sp. zn. 8 Co 258/03, treba vziať do úvahy, že právna zástupkyňa sťažovateľky opakovane žiadala (aj keď z akceptovateľného dôvodu) o odročenie pojednávania, a hoci krajský súd vyhovel jej žiadosti iba v jednom prípade, nie je možné predĺženie konania spôsobené z dôvodov na strane sťažovateľky pričítať na ťarchu krajského súdu. Takéto správanie sťažovateľky zároveň do značnej miery spochybňuje jej naozajstný záujem na odstránení stavu právnej neistoty v napadnutom konaní, čoho sa podaním sťažnosti domáhala.

Ústavný súd preto zohľadniac ako povahu veci, tak aj správanie sťažovateľky skonštatoval, že vzhľadom na uvedené skutočnosti postup krajského súdu nesignalizuje možnosť zbytočných priet'ahov v konaní, dôvodnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

Uvedený záver bol dôvodom pre odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj v časti smerujúcej proti krajskému súdu z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na toto rozhodnutie ústavný súd už nerozhodoval o ďalších nárokoch sťažovateľky uplatnených v jej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. marca 2005